

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.4.2009
COM (2009) 174 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου για τη
διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και
εμπορικές υποθέσεις**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ιστορικό

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις («Βρυξέλλες Ι»),¹ στο εξής «ο κανονισμός», αποτελεί τη μήτρα της ευρωπαϊκής δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Θεσπίζει ομοιόμορφους κανόνες για τη ρύθμιση των συγκρούσεων δικαιοδοσίας και διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων, των δικαστικών συμβιβασμών και των δημόσιων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντικατέστησε τη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, όπως τροποποιήθηκε με τις διάφορες συμβάσεις προσχώρησης των νέων μελών στην εν λόγω σύμβαση (στο εξής «Σύμβαση των Βρυξελλών»)².

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η Δανία έχουν συνάψει συμφωνία για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία εξασφαλίζει την εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού στη Δανία από την 1η Ιουλίου 2007.³ Η σύμβαση του Λουγκάνο του 1988 που διέπει το ίδιο θέμα δεσμεύει τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Δανίας, αφενός, και την Ισλανδία, τη Νορβηγία και την Ελβετία, αφετέρου.⁴ Η εν λόγω σύμβαση θα αντικατασταθεί, στο προσεχές μέλλον, από σύμβαση μεταξύ της Κοινότητας, της Δανίας και των προαναφερθέντων κρατών.⁵

1.2. Η παρούσα έκθεση

Η παρούσα έκθεση εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 73 του κανονισμού, βάσει μιας γενικής μελέτης που παρήγγειλε η Επιτροπή σχετικά με την πρακτική εφαρμογή του κανονισμού.⁶ Επιπλέον, η Επιτροπή ζήτησε μια μελέτη για την ανάλυση των ισχυόντων εθνικών κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο εναγόμενος δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος («συντρέχουσα διεθνής δικαιοδοσία»)⁷. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης μια μελέτη⁸ για την αξιολόγηση των επιπτώσεων

¹ EE L 12, 16.1.2001, σ.1.

² EE C 27, 26.1.1998, σ. 1.

³ EE L 299, 16.11.2005, σ. 62.

⁴ EE L 319, 25.11.1988.

⁵ EE L 339, 21.12.2007, σ. 1.

⁶ Η μελέτη, στο εξής αναφερόμενη ως «γενική μελέτη», εκπονήθηκε από τους καθηγητές Dr. B. Hess, Dr. T. Pfeiffer, και Dr. P. Schlosser. Δημοσιεύεται στη διαδικτυακή διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

⁷ Η μελέτη εκπονήθηκε από τον καθηγητή A. Nuyts. Δημοσιεύεται στη διαδικτυακή διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

που θα έχει η ενδεχόμενη επικύρωση από την Κοινότητα, της σύμβασης της Χάγης σχετικά με τις συμφωνίες επιλογής δικαστηρίου.⁹ Η παρούσα έκθεση έχει επίσης λάβει υπόψη μια έκθεση σχετικά με την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την οποία παρήγγειλε η Επιτροπή το 2004.¹⁰ Τέλος, στη διάρκεια του 2005, το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις παρείχε ορισμένα στοιχεία σχετικά με την πρακτική εφαρμογή του κανονισμού με βάση ερωτηματολόγιο που κατάρτισε η Επιτροπή.

Σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να παρουσιάσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή μια αξιολόγηση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού. Συνοδεύεται από πράσινη βίβλο, στην οποία διατυπώνονται ορισμένες προτάσεις σχετικά με τις δυνατότητες προώθησης των ζητημάτων που τίγονται στην παρούσα έκθεση. Και τα δύο έγγραφα χρησιμεύουν ως βάση για δημόσια διαβούλευση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού.

2. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ

2.1. Στατιστικά δεδομένα σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού

Στα περισσότερα κράτη μέλη δεν γίνεται συστηματική συλλογή στατιστικών δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού. Ωστόσο κατέστη δυνατό να συγκεντρωθούν ορισμένα δεδομένα από τις κεντρικές βάσεις δεδομένων των Υπουργείων Δικαιοσύνης σε ορισμένα κράτη μέλη, από απευθείας επαφές με τα δικαστήρια των κρατών μελών, από συνεντεύξεις με άλλους ενδιαφερόμενους, από εμπορικές και πανεπιστημιακές βάσεις δεδομένων, καθώς και από νομικές δημοσιεύσεις.

Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας, αφενός, και των κανόνων για την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων, αφετέρου. Σε γενικές γραμμές, ο κανονισμός εφαρμόζεται κυρίως σε οικονομικά κέντρα και σε παραμεθόριες περιοχές. Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας γενικά εφαρμόζονται σε σχετικά μικρό αριθμό περιπτώσεων, που κυμαίνεται από κάτω του 1% για τις αστικές υποθέσεις μέχρι 16% στις παραμεθόριες περιοχές.¹¹ Οι κανόνες για την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων εφαρμόζονται συχνότερα, αλλά δεν ήταν δυνατόν να δοθούν πλήρη δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των περιπτώσεων κήρυξης της εκτελεστότητας αποφάσεων από τα δικαστήρια. Οι αριθμοί μπορεί να είναι πολύ χαμηλοί (π.χ. 10 περιπτώσεις το 2004 στην Πορτογαλία), αλλά και μεγαλύτεροι (π.χ. 420 περιπτώσεις το 2004 στο Λουξεμβούργο), ενώ και πάλι οι υψηλότεροι σημειώνονται στις παραμεθόριες περιοχές (π.χ. 301 περιπτώσεις στα δικαστήρια του ομόσπονδου κράτους του Traunstein στη Γερμανία, κοντά στα αυστριακά σύνορα).

⁸ Η μελέτη εκπονήθηκε από την GHK Consulting. Δημοσιεύεται στη διαδικτυακή διεύθυνση: http://ec.europa.eu/dgs/justice_home/evaluation/dg_coordination_evaluation_annexe_en.htm

⁹ Βλ. πρόταση της Επιτροπής για υπογραφή της σύμβασης: COM(2008)538 και SEC(2008)2389, 5.9.2008.

¹⁰ Μελέτη για να καταστεί αποτελεσματικότερη η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Διαφάνεια των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, δέσμευση των τραπεζικών λογαριασμών, προσωρινή εκτέλεση και συντηρητικά μέτρα. Η μελέτη εκπονήθηκε από τον καθηγητή dr. B. Hess και δημοσιεύεται στη διαδικτυακή διεύθυνση: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/enforcement_judicial_decisions_180204_en.pdf

¹¹ Στατιστικές με βάση κυρίως τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από το 2003 μέχρι το 2005.

2.2. Γενική αξιολόγηση του κανονισμού

Ο κανονισμός θεωρείται, σε γενικές γραμμές, πολύ επιτυχημένος: έχει διευκολύνει την επίλυση των διασυνοριακών διαφορών μέσω ενός αποτελεσματικού συστήματος δικαστικής συνεργασίας που βασίζεται σε διεξοδικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, στον συντονισμό των παράλληλων διαδικασιών και την κυκλοφορία των αποφάσεων. Το σύστημα δικαστικής συνεργασίας που θεσπίζει ο κανονισμός έχει προσαρμοστεί επιτυχημένα στο μεταβαλλόμενο θεσμικό πλαίσιο (από μέσο διακυβερνητικής συνεργασίας σε μέσο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης) και στις νέες προκλήσεις της σύγχρονης εμπορικής ζωής. Ως τέτοιο, χαίρει μεγάλης εκτίμησης μεταξύ των επαγγελματιών που το εφαρμόζουν.

Η γενικότερη αυτή ικανοποίηση από την εφαρμογή του κανονισμού δεν αποκλείει τη δυνατότητα βελτίωσης της λειτουργίας του.

3. ΕΙΔΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

3.1. Η κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας

Κατόπιν της πολιτικής εντολής που δόθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (1999) και τα προγράμματα της Χάγης (2004),¹² κύριος στόχος της αναθεώρησης του κανονισμού θα πρέπει να είναι η κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας σε όλες τις υποθέσεις που καλύπτει ο κανονισμός.

Όσον αφορά την υπάρχουσα διαδικασία κήρυξης της εκτελεστότητας, από τη γενική μελέτη προκύπτει ότι, εφόσον η αίτηση είναι πλήρης, η πρωτοβάθμια διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων στα κράτη μέλη συνήθως διαρκεί, κατά μέσο όρο, από 7 ημέρες έως 4 μήνες. Όταν, ωστόσο, η αίτηση είναι ελλιπής, η διαδικασία διαρκεί περισσότερο. Συχνά οι αιτήσεις είναι ελλιπείς και οι δικαστικές αρχές ζητούν συμπληρωματικές πληροφορίες, ιδίως μεταφράσεις. Οι περισσότερες αιτήσεις για κήρυξη της εκτελεστότητας γίνονται δεκτές (μεταξύ 90% και 100%). Μόνο ένα μικρό ποσοστό, μεταξύ 1 και 5%, των αποφάσεων προσβάλλονται. Οι διαδικασίες άσκησης ενδίκων μέσων μπορεί να διαρκέσουν από ένα μήνα έως τρία χρόνια, ανάλογα με τις δικονομικές παραδόσεις των κρατών μελών και τον φόρτο εργασίας των δικαστηρίων.

Στις περιπτώσεις που προσβάλλεται η κήρυξη της εκτελεστότητας, τις περισσότερες φορές ο λόγος άρνησης της αναγνώρισης και εκτέλεσης είναι η έλλειψη κατάλληλης επίδοσης σύμφωνα με το άρθρο 34 παράγραφος 2. Ωστόσο, από τη γενική μελέτη προκύπτει ότι η άσκηση των εν λόγω ενδίκων μέσων σήμερα σπανίως έχει επιτυχή έκβαση.¹³ Όσον αφορά τη δημόσια τάξη, από τη μελέτη προκύπτει επίσης ότι συχνά γίνεται επίκληση του λόγου αυτού, αλλά σπανίως γίνεται δεκτός. Εάν γίνει δεκτός, συνήθως αφορά εξαιρετικές περιπτώσεις όπου επιδιώκεται η διασφάλιση των δικονομικών δικαιωμάτων του εναγομένου.¹⁴ Φαίνεται ότι είναι εξαιρετικά σπάνιο, σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, τα δικαστήρια να εφαρμόσουν την εξαίρεση της δημοσίας τάξεως στην απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου επί

¹² Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου τέθηκαν σε εφαρμογή με το πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων (EE C 12, 15.1.2001) και το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του προγράμματος της Χάγης (COM(2006) 331).

¹³ Αυτό είναι κυρίως αποτέλεσμα της κατάργησης από τον κανονισμό της διάταξης με την οποία απαιτείται τακτική επίδοση, που περιόρισε τις δυνατότητες καταχρήσεων εκ μέρους των εναγομένων.

¹⁴ Βλ. για παράδειγμα υπόθεση C-7/98 (*Krombach*).

της ουσίας της υπόθεσης. Σπανίως γίνεται επίκληση των άλλων λόγων άρνησης. Το ασυμβίβαστο μεταξύ αποφάσεων σε μεγάλο βαθμό αποφεύγεται, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, χάρη στην εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού περί εκκρεμοδικίας και συνάφειας. Όσον αφορά τον έλεγχο ορισμένων κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον αυτό συνάδει πάντα με την απαγόρευση του ελέγχου της δικαιοδοσίας αλλοδαπού δικαστηρίου· επιπλέον, η πρακτική σημασία του κανόνα αυτού είναι περιορισμένη, δεδομένου ότι το δικαστήριο δεσμεύεται σε κάθε περίπτωση από τις πραγματικές διαπιστώσεις στις οποίες βασίστηκε το δικαστήριο του κράτους προέλευσης.

3.2. Η εφαρμογή του κανονισμού στη διεθνή έννομη τάξη

Ως διάδοχος της σύμβασης των Βρυξελλών, ο κανονισμός διατυπώνει τις διατάξεις του από την οπτική του εναγομένου στη δίκη. Έτσι, οι περισσότεροι από τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού εφαρμόζονται μόνο όταν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος. Αν ο εναγόμενος δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, ο κανονισμός παραπέμπει το εθνικό δίκαιο («συντρέχουσα δικαιοδοσία»), με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν αποκλειστική δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 22 ή 23 του κανονισμού ή σε ορισμένες διαφορές με ειδικό αντικείμενο (π.χ. κοινοτικά σήματα).¹⁵

Η εφαρμογή του κανονισμού στη διεθνή έννομη τάξη υπήρξε αντικείμενο αρκετών προδικαστικών ερωτημάτων που υποβλήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Στην υπόθεση 412/98 (*Josi*), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού (προηγούμενως της σύμβασης) εφαρμόζονται σε διαφορά μεταξύ εναγομένου που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος και ενάγοντος που έχει την κατοικία του σε τρίτο κράτος. Συνεπώς, οι εναγόμενοι που κατοικούν στα κράτη μέλη μπορούν να επικαλούνται την προστασία που προσφέρει ο κανονισμός στις διαφορές με αντιδίκους που έχουν την κατοικία τους σε τρίτες χώρες. Στην υπόθεση C-281/02 (*Owusu*), το Δικαστήριο δέχθηκε ότι οι διατάξεις του κανονισμού, και ιδίως ο βασικός κανόνας περί διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων της κατοικίας του εναγομένου, έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα και η εφαρμογή τους δεν μπορεί να αποκλεισθεί από την εθνική νομοθεσία. Αυτό ισχύει όχι μόνο σε σχέση με τα άλλα κράτη μέλη, αλλά και όταν η διαφορά συνδέεται με τρίτο κράτος και δεν έχει συνδεδετικά στοιχεία με άλλα κράτη μέλη. Τέλος, η εφαρμογή του κανονισμού σε τρίτες χώρες αναλύθηκε από το Δικαστήριο στη γνωμοδότησή του 1/03. Στη γνωμοδότηση αυτή το Δικαστήριο θεωρεί ειδικότερα ότι οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού έχουν εφαρμογή, εφόσον ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, στις υποθέσεις όπου τα συνδεδετικά στοιχεία για την αποκλειστική δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 22 και 23 του κανονισμού βρίσκονται σε τρίτο κράτος (απουσία του λεγομένου "*effet réflexe*").

Η απουσία εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με τη συντρέχουσα δικαιοδοσία συνεπάγεται άνιση πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους πολίτες της Κοινότητας. Η μελέτη για τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις δείχνει ότι αυτό συμβαίνει ιδίως στις περιπτώσεις που ο ένας διάδικος δεν θα έχει δίκαιη δίκη ή αποτελεσματική προστασία στα δικαστήρια τρίτων χωρών. Από τη μελέτη προκύπτει επίσης ότι η απουσία κοινών κανόνων καθορισμού του αρμόδιου δικαστηρίου για τις αγωγές κατά εναγομένων από τρίτες χώρες ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την εφαρμογή των κανόνων αναγκαστικού δικαίου της κοινοτικής νομοθεσίας, όπως για παράδειγμα τους σχετικούς με την προστασία των καταναλωτών (π.χ. χρονομεριστική μίσθωση), τους εμπορικούς αντιπροσώπους, την προστασία των δεδομένων ή

¹⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 40/94 για το κοινοτικό σήμα, ΕΕ L 11 της 14.1.1994, σ. 1.

την ευθύνη για τα προϊόντα. Στα κράτη μέλη όπου δεν υπάρχει πρόσθετη ένδικη προστασία, οι καταναλωτές δεν μπορούν να προσφύγουν κατά εναγομένων από τρίτες χώρες. Το ίδιο ισχύει, για παράδειγμα, όσον αφορά τους υπαλλήλους, τους εμπορικούς αντιπροσώπους, τους θιγόμενους από παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού ή από αδικοπραξίες σχετικές με την ευθύνη για τα προϊόντα, καθώς και τους ιδιώτες που προτίθενται να επικαλεστούν τα δικαιώματά τους βάσει της νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων της ΕΕ. Σε όλους αυτούς τους τομείς, όπου ισχύουν κοινοτικοί κανόνες αναγκαστικού δικαίου, οι ενάγοντες της Κοινότητας ενδέχεται να στερηθούν την προστασία που τους παρέχουν οι εν λόγω κανόνες.

Επιπλέον, η απουσία κοινών κανόνων σχετικά με τα αποτελέσματα που παράγουν οι δικαστικές αποφάσεις τρίτων κρατών στην Κοινότητα ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα σε ορισμένα κράτη μέλη οι εν λόγω αποφάσεις να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται ακόμη κι αν είναι αντίθετες με κοινοτικούς κανόνες αναγκαστικού δικαίου ή εάν η κοινοτική νομοθεσία προβλέπει αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών.

Τέλος, η μελέτη για τις επικουρικές δικαιοδοτικές βάσεις δείχνει ότι η απουσία εναρμονισμένων κανόνων για τον καθορισμό των περιπτώσεων όπου τα δικαστήρια των κρατών μελών μπορούν να διαπιστώσουν έλλειψη δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού υπέρ δικαστηρίων τρίτων χωρών δημιουργεί μεγάλη σύγχυση και αβεβαιότητα.

3.3. Παρέκταση

Το εφαρμοστέο δίκαιο σχετικά με τις συμφωνίες παρέκτασης. Ενώ το άρθρο 23 του κανονισμού, όπως ερμηνεύθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, ορίζει εκτενώς τις προϋποθέσεις για την ισχύ των συμφωνιών παρέκτασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το αν οι εν λόγω προϋποθέσεις ορίζονται εξαντλητικά. Από τη μελέτη προκύπτει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, πέρα από τις ομοιόμορφες προϋποθέσεις που προβλέπει ο κανονισμός, η συναίνεση μεταξύ των μερών διέπεται, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, από την εθνική νομοθεσία, η οποία καθορίζεται με παραπομπή είτε στο *lex fori* είτε στο *lex causae*. Αυτό έχει ανεπιθύμητες συνέπειες, δεδομένου ότι η συμφωνία παρέκτασης μπορεί να θεωρηθεί έγκυρη σε ένα κράτος μέλος και άκυρη σε άλλο.

Παρέκταση και εκκρεμοδικία. Εκφράστηκαν ανησυχίες ότι ο κανονισμός δεν προστατεύει επαρκώς τις συμφωνίες αποκλειστικής επιλογής δικαστηρίου. Οι ανησυχίες αυτές προκύπτουν από το ενδεχόμενο να προσφύγει ένας από τους συμβαλλόμενους στα δικαστήρια κράτους μέλους κατά παράβαση της συμφωνίας επιλογής δικαστηρίου, με αποτέλεσμα το επιλεγέν δικαστήριο να μην εκδικάσει την υπόθεση, εφόσον αυτή αποτελεί συνέχεια προηγούμενης διαδικασίας. Στην υπόθεση C-116/02 (*Gasser*), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, σύμφωνα με τη διάταξη του κανονισμού περί εκκρεμοδικίας, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται δεύτερο πρέπει να αναστείλει η διαδικασία έως ότου το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη ή την έλλειψη δικαιοδοσίας. Στην υπόθεση C-159/02 (*Turner*), το Δικαστήριο επιβεβαίωσε περαιτέρω ότι οι δικονομικοί μηχανισμοί βάσει της εθνικής νομοθεσίας που περιορίζουν τα αποτελέσματα των συμφωνιών παρέκτασης (όπως οι *anti-suit injunctions*) είναι ασυμβίβαστοι με τον κανονισμό, εάν παρεμποδίζουν αδικαιολόγητα τον καθορισμό της δικαιοδοσίας από τα δικαστήρια των άλλων κρατών μελών βάσει του κανονισμού.

Οι προκύπτουσες παράλληλες διαδικασίες μπορεί να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις, οι οποίες είναι εις βάρος της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο αντίδικος μπορεί να χρησιμοποιήσει τις εν λόγω καθυστερήσεις για να ματαιώσει στην πράξη μια έγκυρη συμφωνία επιλογής δικαστηρίου, δημιουργώντας έτσι αθέμιτο εμπορικό

πλεονέκτημα για τον εαυτό του.¹⁶ Οι παράλληλες διαδικασίες επίσης συνεπάγονται πρόσθετες δαπάνες και αβεβαιότητα. Επί πλέον, αναφέρθηκε κάποια τάση εκ μέρους των δανειστών σε εταιρικές δανειακές πράξεις να προσφεύγουν πρόωρα στα δικαστήρια ούτως ώστε να εξασφαλίσουν τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου που ορίζεται στη συμφωνία, με τις αρνητικές οικονομικές συνέπειες που έχει αυτό, λόγω της ενεργοποίησης των ρητρών υπερημερίας και σταυροειδούς υπερημερίας στις δανειακές συμβάσεις. Οι περιπτώσεις αυτές έχουν ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις υπό ορισμένες συνθήκες, όπως όταν η πρώτη δίκη περιορίζεται στην έκδοση προσωρινής αρνητικής αναγνωριστικής απόφασης, η οποία έχει ως αποτέλεσμα να αναστέλλεται πλήρως η εκδίκαση της υπόθεσης επί της ουσίας.

Η σύμβαση της Χάγης σχετικά με τις συμφωνίες επιλογής δικαστηρίου. Η Επιτροπή πρότεινε την υπογραφή της σύμβασης για τις συμφωνίες παρέκτασης που είχε συναφθεί στις 30 Ιουνίου 2005 υπό την αιγίδα της συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.¹⁷ Η Σύμβαση θα εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις όπου τουλάχιστον ένας από τους διαδίκους κατοικεί σε κράτος μέλος. Κατά συνέπεια, θα εξασφαλίζεται συνεκτική εφαρμογή των κανόνων της Σύμβασης και των διατάξεων του κανονισμού. Το κύριο ζήτημα είναι κατά πόσον είναι σκόπιμο να διατηρηθούν δύο διαφορετικά νομικά καθεστάτα, ακόμη και για τον συντονισμό της δικαιοδοσίας μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών, ανάλογα με το κατά πόσον ένας από τους διαδίκους κατοικεί σε τρίτο κράτος.¹⁸ Σχετικά με το ζήτημα των παράλληλων διαδικασιών, η Σύμβαση δεν περιέχει κανόνα που ρυθμίζει άμεσα την εκκρεμοδικία· το δικαστήριο που επελέγη με βάση τη συμφωνία μπορεί να εκδικάσει την υπόθεση ανεξάρτητα από τη εισαγωγή παράλληλης δίκης σε άλλο δικαστήριο. Οποιοδήποτε άλλο δικαστήριο θα πρέπει να αναστέλλει ή να διακόπτει τη σχετική διαδικασία, εκτός από ορισμένες ειδικές περιπτώσεις που ορίζονται στη Σύμβαση.

3.4. Βιομηχανική ιδιοκτησία

Η εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού σε υποθέσεις βιομηχανικής ιδιοκτησίας δημιουργεί δυσχέρειες τόσο για τον δικαιούχο των εν λόγω δικαιωμάτων όσο και για εκείνους που επιθυμούν να τα προσβάλουν. Η πρώτη αφορά την εφαρμογή του κανόνα περί εκκρεμοδικίας. Οι διαφορές σε θέματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι ένας από τους τομείς όπου οι διάδικοι προσπαθούν να αποτρέψουν την εκδίκαση από το αρμόδιο δικαστήριο προσφεύγοντας ενώπιον άλλου δικαστηρίου, το οποίο συνήθως, αν και όχι πάντοτε, δεν έχει δικαιοδοσία, κατά προτίμηση σε κράτος όπου η διαδικασία για τη διαπίστωση της δικαιοδοσίας και/ή την εκδίκαση της ουσίας της υπόθεσης είναι χρονοβόρα. Η τακτική αυτή («τορπιλισμός») ενδέχεται να αποβεί ιδιαίτερα καταχρηστική, εάν η πρώτη δίκη αποσκοπεί σε αναγνώριση της μη ύπαρξης ευθύνης, με αποτέλεσμα ο αντίδικος να μην μπορεί να ασκήσει αγωγή επί της ουσίας ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Μπορεί να οδηγήσουν ακόμη και σε πλήρη αδυναμία άσκησης αγωγής για αποζημίωση: για παράδειγμα, όταν ένα δικαστήριο στο οποίο ασκείται αγωγή για προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας διαπιστώνει έλλειψη δικαιοδοσίας λόγω προηγούμενης άσκησης αγωγής για έκδοση αναγνωριστικής απόφασης σε άλλο κράτος μέλος, ενδέχεται να μην μπορεί να συνεχισθεί η διαδικασία για την προσβολή, και το επιληφθέν δικαστήριο για την έκδοση αναγνωριστικής απόφασης να μην έχει δικαιοδοσία στην αγωγή περί προσβολής.

¹⁶ Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για το κατά πόσον η εν λόγω συμπεριφορά είναι συνήθης.

¹⁷ COM(2008) 538 της 5.9.2008.

¹⁸ Διεξοδική ανάλυση των διαφόρων περιπτώσεων που προκύπτουν στο πλαίσιο της σύμβασης της Χάγης και του κανονισμού γίνεται στην προαναφερθείσα μελέτη των επιπτώσεων, και ιδίως στο παράρτημα IV (πρβλ. υποσημείωση 8).

Οι «τορπιλισμοί» αυτοί χρησιμοποιούνται όχι μόνο όσον αφορά τις αναγνωριστικές αποφάσεις, αλλά και τις ανταγωγές που βασίζονται στον ισχυρισμό περί ακυρότητας δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, που επικαλείται ο αντίδικος στην αγωγή περί προσβολής. Οι εναγόμενοι σε δίκες περί προσβολής μπορούν πράγματι να αναστείλουν τη σχετική διαδικασία με την προβολή αμυντικού ισχυρισμού περί ακυρότητας του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.¹⁹ Δεδομένου ότι οι δίκες που αφορούν την εγκυρότητα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πρέπει να εισάγονται στα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο έχει καταχωρηθεί το δίπλωμα, το αρμόδιο δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να αναστείλει τη σχετική δίκη μέχρις ότου ολοκληρωθεί η δίκη περί εγκυρότητας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές καθυστερήσεις, ιδίως όταν ο εναγόμενος δεν (σπεύσει να) ασκήσει αγωγή για το ζήτημα της εγκυρότητας. Επιπλέον, οι θιγόμενοι από την προσβολή του δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας δεν έχουν σε όλα τα κράτη μέλη τη δυνατότητα έκδοσης αναγνωριστικής απόφασης για τα δικαιώματά τους.

Μία ακόμη δυσκολία που επισημαίνεται στο πλαίσιο των διαφορών για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι η αδυναμία να ασκηθεί ενιαία αγωγή κατά περισσότερων προσβολέων ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, στις περιπτώσεις που οι τελευταίοι ανήκουν σε όμιλο επιχειρήσεων και ενεργούν με βάση συντονισμένη πολιτική.²⁰ Η υποχρέωση άσκησης αγωγής σε κάθε μία από τις οικείες χώρες θα συνεπαγόταν πολύ μεγάλα έξοδα για τους ενάγοντες και θα δυσχέραινε την αποτελεσματική εξέτασή της.

3.5. Εκκρεμοδικία και συνάφεια

Η εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού περί εκκρεμοδικίας και συνάφειας δημιούργησε επίσης προβλήματα σε ορισμένες περιπτώσεις.

Όσον αφορά την αποκλειστική αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 22 του κανονισμού, από τη μελέτη δεν προκύπτει η ύπαρξη άμεσης ανάγκης στην πράξη για θέσπιση εξαιρέσεων από τον κανόνα της προτεραιότητας. Παρόλα αυτά, έχουν αναφερθεί «τορπιλισμοί» σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, όπως η σύναψη δανείων με επιχειρήσεις και οι υποθέσεις ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον υπάρχει ανάγκη να βελτιωθεί γενικότερα ο ισχύων κανόνας περί εκκρεμοδικίας προκειμένου να αποτραπούν οι καταχρηστικές δικονομικές τακτικές για να εξασφαλισθεί η ορθή απονομή της δικαιοσύνης στην Κοινότητα.

Όσον αφορά τον κανόνα περί συνάφειας, η απαίτηση να εκκρεμούν και οι δύο αγωγές ενώπιον των δικαστηρίων και η παραπομπή στο εθνικό δίκαιο όσον αφορά τις προϋποθέσεις για ένωση των συναφών αγωγών, δυσχεραίνουν την αποτελεσματική ενοποίηση των σχετικών διαδικασιών σε κοινοτικό επίπεδο. Επί του παρόντος δεν υπάρχει δυνατότητα βάσει του κανονισμού για ομαδοποίηση αγωγών περισσότερων εναγόντων κατά του ίδιου εναγομένου ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους.²¹ Η εν λόγω ενοποίηση είναι συχνά αναγκαία, όπως για παράδειγμα στις συλλογικές αγωγές καταναλωτών και τις αγωγές αποζημίωσης για παράβαση των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού.²² Επίσης, η διαπίστωση της έλλειψης δικαιοδοσίας από το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 28

¹⁹ Υπόθεση C-315/01 (*GAT*).

²⁰ Υπόθεση C-539/03 (*Roche Nederland*).

²¹ Το άρθρο 6 παράγραφος 1 επί του παρόντος επιτρέπει μόνον ομαδικές αγωγές εναντίον περισσότερων του ενός εναγομένων.

²² Βλ. πράσινη βίβλο σχετικά με τα μέσα συλλογικής έννομης προστασίας των καταναλωτών (COM(2008) 794 της 27.11.2008) και λευκή βίβλο σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΚ (COM(2008) 165 της 2.4.2008).

παράγραφος 2 μπορεί να οδηγήσει σε (προσωρινή) αρνητική σύγκρουση δικαιοδοσίας, εάν το πρώτο δικαστήριο δεν δεχθεί την ύπαρξη δικαιοδοσίας του για τη σχετική αγωγή.

Μία από τις μεγαλύτερες καινοτομίες του κανονισμού ήταν ο καθορισμός του χρονικού σημείου από το οποίο θεωρείται ότι εκκρεμούν οι αγωγές στο πλαίσιο των διατάξεων περί εκκρεμοδικίας και συνάφειας. Αυτό φαίνεται ότι σε γενικές γραμμές λειτούργησε ικανοποιητικά. Παρόλα αυτά, προέκυψαν ορισμένες ερμηνευτικές αβεβαιότητες, που θα ήταν ίσως σκόπιμο να διευκρινιστούν, όπως για παράδειγμα όσον αφορά την αρχή που είναι αρμόδια για την επίδοση, και την ημερομηνία και ώρα κατάθεσης της αγωγής στο δικαστήριο ή παραλαβής από την αρχή που είναι αρμόδια για τις επιδόσεις.

3.6. Ασφαλιστικά μέτρα

Η ανομοιογένεια των εθνικών δικονομικών κανόνων των κρατών μελών δυσχεραίνει επίσης την ελεύθερη κυκλοφορία στον τομέα των ασφαλιστικών μέτρων.

Μια πρώτη δυσχέρεια αφορά τα ασφαλιστικά μέτρα τα οποία διατάσσονται χωρίς να κληθεί να εμφανιστεί ο εναγόμενος και πρόκειται να εκτελεσθούν χωρίς προηγούμενη επίδοση σ' αυτόν. Στην υπόθεση C-125/79 (*Denilauler*), το Δικαστήριο έκρινε ότι τα εν λόγω *ex parte* μέτρα δεν εμπίπτουν στο πεδίο του συστήματος αναγνώρισης και εκτέλεσης του κανονισμού. Πάντως, δεν είναι απολύτως σαφές κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα μπορούν να αναγνωρισθούν και να εκτελεσθούν με βάση τον κανονισμό, αν ο εναγόμενος έχει την ευκαιρία να αμφισβητήσει εν συνεχεία το μέτρο.

Μια δεύτερη δυσχέρεια προκύπτει στις διαταγές συντηρητικών μέτρων που αποσκοπούν στη συγκέντρωση πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων. Στην υπόθεση C-104/03 (*St. Paul Dairy*), το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν εμπίπτει στην έννοια των «ασφαλιστικών μέτρων», περιλαμβανομένων των συντηρητικών, το μέτρο με το οποίο διατάσσεται η εξέταση μάρτυρα προκειμένου να παρασχεθεί στον αιτούντα η δυνατότητα να εκτιμήσει τη σκοπιμότητα ενδεχόμενης αγωγής. Δεν είναι απολύτως σαφές σε ποιο βαθμό οι εν λόγω διαταγές αποκλείονται, κατά γενικό κανόνα, από το άρθρο 31 του κανονισμού. Έχει υποστηριχθεί ότι θα εξασφαλιζόταν καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, εάν ο κανονισμός θεσπίσει για τα εν λόγω μέτρα δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους όπου βρίσκονται οι αναζητούμενες πληροφορίες ή τα αποδεικτικά στοιχεία, παράλληλα με τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της υπόθεσης επί της ουσίας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στις υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας, όπου τα αποδεικτικά στοιχεία της εικαζόμενης προσβολής πρέπει να ληφθούν με την έκδοση εντολών έρευνας, "*saisies contrefaçon*" ή "*saisies description*",²³ και στις ναυτιλιακές υποθέσεις.

Περαιτέρω δυσχέρειες αναφέρθηκαν σχετικά με την εφαρμογή των προϋποθέσεων που έθεσε το Δικαστήριο στις υποθέσεις C-391/95 (*Van Uden*) και C-99/96 (*Mietz*) για τη διαταγή ασφαλιστικών μέτρων από δικαστήριο το οποίο δεν έχει δικαιοδοσία επί της ουσίας της υπόθεσης. Συγκεκριμένα, δεν είναι σαφές πώς θα πρέπει να ερμηνεύεται το «πραγματικό συνδετικό στοιχείο μεταξύ του αντικειμένου του οικείου μέτρου και της κατά τόπον αρμοδιότητας». Αυτό ισχύει ιδίως εφόσον το μέτρο αποσκοπεί στην εξασφάλιση προσωρινής πληρωμής ή, γενικότερα, εφόσον δεν αφορά την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων.

Τέλος, η απαίτηση για εγγύηση της επιστροφής των σχετικών ποσών σε περίπτωση προσωρινής πληρωμής, δημιούργησε ερμηνευτικές δυσχέρειες και μπορεί να αποδειχθεί

²³ Βλ., σχετικά, άρθρα 7 και 9 της οδηγίας 2004/48/EK.

πολυδάπανη, εάν θεωρηθεί ότι η εν λόγω επιστροφή διασφαλίζεται μόνο με την παροχή τραπεζικής εγγύησης εκ μέρους των αιτούντων.

3.7. Σχέσεις του κανονισμού και της διαιτησίας

Η διαιτησία δεν εμπίπτει στο πεδίο του κανονισμού. Ο λόγος του αποκλεισμού αυτού είναι ότι η αναγνώριση και εκτέλεση των διαιτητικών συμφωνιών και αποφάσεων διέπεται από τη σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1958, στην οποία όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη. Παρά το ευρύ πεδίο της εν λόγω εξαίρεσης, ο κανονισμός σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ερμηνεύθηκε σαν να καλύπτει τη διαιτησία και την αναγνώριση/εκτέλεση διαιτητικών αποφάσεων. Οι αποφάσεις που περιλαμβάνουν διαιτησία συχνά (αν και όχι πάντοτε) αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τον κανονισμό. Ασφαλιστικά μέτρα που αφορούν την ουσία της διαδικασίας διαιτησίας μπορεί να διαταχθούν βάσει του άρθρου 31, υπό τον όρο ότι το αντικείμενο της διαφοράς εμπίπτει στο πεδίο του κανονισμού.²⁴

Από τη μελέτη προκύπτει ότι η λειτουργία του κανονισμού σε σχέση με τη διαιτησία δημιουργεί δυσχέρειες. Συγκεκριμένα, παρόλο που η σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1958 θεωρείται σε γενικές γραμμές ότι εφαρμόζεται ικανοποιητικά, προκύπτουν παράλληλες διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίου και διαδικασία διαιτησίας, όταν η ισχύς μιας ρήτρας διαιτησίας γίνεται δεκτή από το διαιτητικό δικαστήριο αλλά όχι από το τακτικό· δικονομικοί μηχανισμοί βάσει της εθνικής νομοθεσίας που αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συμφωνιών διαιτησίας (όπως οι "anti-suit injunctions") είναι ασυμβίβαστοι με τον κανονισμό, αν παρεμβαίνουν αδικαιολόγητα στη διαπίστωση της δικαιοδοσίας από τα δικαστήρια άλλων κρατών μελών βάσει του κανονισμού.²⁵ δεν υπάρχει ομοιόμορφη κατανομή δικαιοδοσίας όσον αφορά τις δίκες για την εφαρμογή διαδικασίας διαιτησίας²⁶ η αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα δικαστήρια κατά παράβαση ρήτρας διαιτησίας είναι αβέβαιες· η αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σχετικά με το κύρος μιας ρήτρας διαιτησίας ή την ακύρωση μιας διαιτητικής απόφασης είναι αβέβαιες· η αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που περιλαμβάνουν απόφαση διαιτησίας είναι αβέβαιες· και τέλος, η αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικών αποφάσεων που διέπονται από τη σύμβαση της Νέας Υόρκης, θεωρούνται λιγότερο ταχείες και αποτελεσματικές από την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων.

3.8. Άλλα ζητήματα

Εκτός από τα βασικά ζητήματα που εξετάστηκαν παραπάνω, θα πρέπει να αναφερθούν και τα ακόλουθα.

3.8.1. Πεδίο εφαρμογής

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής, δεν αναφέρθηκαν σημαντικά πρακτικά προβλήματα πέραν του θέματος της διαιτησίας που αναλύθηκε παραπάνω. Οι ερμηνευτικές αποφάσεις του Δικαστηρίου παρέχουν κατάλληλες οδηγίες για την ερμηνεία του όρου "αστικές και εμπορικές υποθέσεις" και για τους αποκλεισμούς από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

²⁴ Υπόθεση C-391/95 (*Van Uden*).

²⁵ Βλ. υπόθεση C-185/07 (*West Tankers*).

²⁶ Βλ. υπόθεση C-190/89 (*Marc Rich*). Παραδείγματα τέτοιων παρεπόμενων δικών είναι οι δίκες για τον διορισμό ή την απομάκρυνση του διαιτητή, τον καθορισμό της έδρας της διαιτησίας, την παράταση προθεσμιών ή τον διορισμό δικαστικού εμπειρογνώμονα και την προστασία αποδεικτικών στοιχείων.

Στη γενική μελέτη πάντως αναφέρονται δυσχέρειες κατά την πρακτική εφαρμογή του άρθρου 71 που αφορά τη σχέση μεταξύ του κανονισμού και συμβάσεων σχετικών με ειδικά θέματα.

3.8.2. Άλλα ζητήματα δικαιοδοσίας

Σχετικά με την έννοια της "κατοικίας", η έκθεση αναφέρει ότι δεν προκύπτουν δυσχέρειες στην πράξη όταν τα δικαστήρια εφαρμόζουν την έννοια της κατοικίας κατά το εθνικό τους δίκαιο με βάση το άρθρο 59 παράγραφος 1 του κανονισμού. Ωστόσο, η διαπίστωση ότι ο διάδικος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με αλλοδαπή νομοθεσία (άρθρο 59 παράγραφος 2) θεωρείται δυσχερής.

Η εφαρμογή ορισμένων κανόνων περί δικαιοδοσίας θα μπορούσε να βελτιωθεί. Για παράδειγμα, στην υπόθεση C-462/06 (*Glaxosmithkline*), το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι το άρθρο 6 παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στο πλαίσιο εργατικών διαφορών. Επιπλέον, από τη μελέτη προκύπτει ότι ενδέχεται να χρειαστεί να προβλεφθεί μια μη αποκλειστική βάση δικαιοδοσίας του τόπου όπου βρίσκονται τα κινητά περιουσιακά στοιχεία. Σχετικά με την αποκλειστική δικαιοδοσία για τα εμπράγματα δικαιώματα, στη μελέτη αναφέρεται η ανάγκη παρέκτασης στις συμβάσεις ενοικίασης χώρου γραφείων καθώς και η ανάγκη κάποιας ευελιξίας όσον αφορά την ενοικίαση εξοχικών κατοικιών ώστε να αποφεύγεται η εκδίκαση διαφορών σε δικαστήρια που βρίσκονται μακριά από όλους τους διαδίκους. Σχετικά με την αποκλειστική δικαιοδοσία στον τομέα του εταιρικού δικαίου, προκύπτουν ζητήματα σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του κανόνα της αποκλειστικής δικαιοδοσίας και την έλλειψη ομοιόμορφου ορισμού της έννοιας της εταιρικής "έδρας", που μπορεί να οδηγήσει σε θετικές και αρνητικές συγκρούσεις δικαιοδοσίας.

Η μη ομοιόμορφη εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 2 και του άρθρου 11 σχετικά με την προσεπίκληση βάσει του άρθρου 65 δημιουργεί επίσης δυσχέρειες. Συγκεκριμένα, οι προσεπικαλούμενοι καθώς και οι διάδικοι που ενάγουν τρίτους αντιμετωπίζονται διαφορετικά ανάλογα με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες των κρατών μελών. Επιπλέον, τα δικαστήρια δυσκολεύονται να εκτιμήσουν τα αποτελέσματα των αποφάσεων που εκδίδονται από δικαστήρια άλλων κρατών μελών κατόπιν προσεπίκλησης.

Σε ναυτιλιακές υποθέσεις, αναφέρονται δυσχέρειες σχετικά με τον συντονισμό διαδικασιών για τη σύσταση ταμείου αποζημίωσης και αγωγών για αποζημίωση λόγω ατομικής ευθύνης. Επίσης, σε μια φορτωτική φαίνεται ότι είναι τεχνητή η παραπομπή στη νομοθεσία που εφαρμόζεται στη σύμβαση μεταφοράς προκειμένου να προσδιορισθεί η δεσμευτικότητα της ρήτρας περί δικαιοδοσίας για τον τρίτο κάτοχο της εν λόγω φορτωτικής.²⁷

Σε υποθέσεις καταναλωτών, τα είδη των συμβάσεων καταναλωτικής πίστης που καλύπτει το άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του κανονισμού δεν αντιστοιχούν πλέον στην εξέλιξη των αγορών καταναλωτικής πίστης, όπου έχουν αναπτυχθεί διάφορα άλλα είδη πιστωτικών προϊόντων, όπως προκύπτει και από την οδηγία 2008/48/EK για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης.²⁸

²⁷ Βλ. υπόθεση C-387/98 (*Coreck Maritime*).

²⁸ Οδηγία 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 133 της 22.5.2008, σ. 66).

Τέλος, υπό το φως των συνεχιζόμενων εργασιών σχετικά με τα μέσα συλλογικής έννομης προστασίας σε κοινοτικό επίπεδο, προκύπτει το ζήτημα κατά πόσον θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες περί δικαιοδοσίας για τις ειδικές αυτές αγωγές.

3.8.3. Άλλα ζητήματα σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση

Σε ψήφισμα της 18ης Δεκεμβρίου 2008, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να ασχοληθεί με το ζήτημα της ελεύθερης κυκλοφορίας των δημόσιων εγγράφων.²⁹ Στη γενική μελέτη αναφέρονται επίσης δυσκολίες στην ελεύθερη κυκλοφορία των ποινικών κυρώσεων. Τέλος, η μελέτη υποδεικνύει ορισμένους τρόπους για να περιοριστεί το κόστος των διαδικασιών εκτέλεσης.

²⁹ Βλ. ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2008 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με το ευρωπαϊκό δημόσιο έγγραφο, που δημοσιεύεται στη διαδικτυακή διεύθυνση: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0636+0+DOC+XML+V0//EL>.